

37. Herman Berkien

Herman Berkien (1942-2005) doet na zijn militaire diensttijd (1961) een studie tolk-vertaler. Als pr-medewerker verdient hij zijn boterham. 's Avonds staat de Utrechter achter de bar bij het Schiller Theater dat gehoord wordt door Hennie Oliemuller. De nestor en promotor van het Utrechtse cabaretleven heeft oog voor nieuw en aanstormend cabaret-talent. Als Oliemuller in een cowboynummer een secondant nodig heeft, mag Berkien zijn eerste schreden op het toneel zetten. Een aanwezige journalist schrijft een lovend stukje over hem en zo rolt hij het cabaretwereldje in. Oliemuller ziet eveneens de komische talenten van de barkeeper en een jaar later staat hij definitief op het toneel.

Na twee jaar bij Oliemuller te hebben gezeten, begint hij voor zichzelf en start hij zijn eigen cabaretgroep: Cabaret Herman Berkien. Hij schrijft zelf de teksten en doet ervaring op in kleine zaaltjes in en rond Utrecht. In deze periode introduceert hij het scheldwoord 'ächterlijke gladdioal!'. Deze gevleugelde uitdrukking doet het tegenwoordig nog altijd goed in Utrecht en omstreken.

Zijn eerste lp ziet in 1972 het daglicht: *Kenne me nog lààche?*. Drie jaar later is de release van zijn langspeler *Alles wat menselijk is*, waarop Nederlandstalige liedjes staan. Een uitzondering vormt het in dialect gezongen *Uterech mu stad*. Het nummer, geschreven door Berkien en Jimmy Einmahl, komt in 1976 als single op de markt, maar doet niets.

Op den duur kan Berkien vast beschikken over het Mirliton-theater, waar hij in de loop der jaren een zeer trouw en enthousiast publiek weet te vermaken. Zijn baan heeft hij inmiddels opgegeven en hij concentreert zich volledig op het schrijven van zijn teksten. Berkien, die zijn Utrechtse afkomst niet verloochent, werkt meerdere jaren samen met Tineke Schouten. Ze maken twee lp's met conferences en liedjes. Als het echtpaar Van Glunderen, dat in plat Utrechts roddelt over de Nederlandse artiestenwereld, zijn ze in 1979 samen te bewonderen in de *Showbizzquiz* van Ron Brandsteder. Iets wat uiteindelijk resulteert in drie televisieshows bij de TROS.

Na de lp *Hoe gekker, hoe lekker* (1981) (samen met Carry van der Horst), met wederom conferences en liedjes, gooit hij het, wat betreft uitbrengen op vinyl, over een iets andere boeg. Met het carnavalsachtige *Met m'n schoffel en m'n schuiver* komt hij in 1983 op de televisie, maar niet in de hitlijsten. Met *Waar is toch m'n caravan* uit datzelfde jaar slaagt hij daar wel in. In de Nationale Hitparade stelt hij zingend een 22e plaats veilig. Zo heeft Berkien de weg naar hitlijsten gevonden,

maar is hij in het lied wel zijn caravan kwijt: 'Waar is toch me kerre van, ik ken 'm nerreges vinde. Hij mot hier op de camping staon naas t-ie van Van der Linde.'

Begin jaren negentig is Berkien te zien in de televisieserie *Familie Oudenrijn* van de TROS en voor Veronica presenteert hij het satirische programma *Nieuwslij*.

Na zijn lp's verschijnen er wel cd's, maar dat betreft merendeel compilaties van bekende nummers of conferences. De singles slaan na *Waar is toch mijn caravan* landelijk niet aan. Met uitzondering van het in 2000 op single gezette *Utereg me stadje*. Het is een nieuwe versie van het in 1976 uitgebrachte *Uterech mu stad*. In het lied zingt Berkien over de levendige, centraal gelegen stad: 'Utereg, me stadsie daor gebeurt van allehand. 't Bruis an alle kant, in 't hartje van 't land.' Berkien vertelt in het boek *Herman Berkien: Herman over zichzelf* van Robert van den Ham over de totstandkoming van het nummer: "Het liedje is ontstaan als eind van een conference in de tijd van onze shows in het Miralton Theater, ergens in 1974. Toen de melodie door de pianist werd ingezet, reageerde het publiek daar meteen op door mee te klappen. En toen was er nog maar één coupletje, kun je nagaan. Ik had zo'n gevoel, en ik was nuchter hoor, dat dat zo maar 'ns wat zou kunnen worden." In het eerste couplet zingt Berkien over Utrechtse stadstypes uit de eerste helft van de vorige eeuw. Het betreft voornamelijk personen uit de volksbuurt Wijk C, waar het in die tijd vrij gebruikelijk was om elkaar een bijnaam te geven: "Ik ben geboren in 'n huissie in de Zakke-dragersteeg, vlakbij 't logiement van Jan de Tenteneus, Aal de Preu en gekke Bart, de Bult, Koos de gleufieskin, schele Ockeloen en blauwe Teus. Het is mij heel vaak gevraagd ja, of dat over mezelf ging. Nee dus. Ik ben geboren in de Dichterswijk, in de Huygenstraat." ... "Bij het schrijven ben ik uitgegaan van een aantal bijnamen die ik mij toen voor de geest kon halen. En die bijnamen, een stad als Utrecht staat er bekend om. Ook komen er bekende plekjes uit Utrecht in het liedje terug en dat maakt het al met al pure nostalgie." ... "Ik ben er hartstikke trots op dat het nu als Uteregs volkslied wordt gezien. Ik ben in de jaren heel veel geschreven en aangesproken door Utrechters die nu buiten ons stadsie wonen en de tranen in de ogen krijgen bij dat liedje."

De single nestelt zich begin april 2000 in de Mega Top 100 en komt daarin tot een 34e plaats.

Ondanks zijn landelijke bekendheid, is Berkien vooral wereldberoemd in Utrecht. Hij schrijft en zingt meerdere liedjes over de Domstad. Nummers als *Bij ons in Utereg* en *Boven op de Dom* leveren hem in de stad de nodige populariteit op. Daarnaast zit het rood en blauw van FC Utrecht in zijn hart gesloten. Meezingers als *Utereg me kluppie* en *Utreg heeft de beker!* gaan erin als koek bij de fans van de voetbalclub.

In 2004 wordt er kanker bij Berkien geconstateerd, hij wordt eraan geholpen en genezen verklaard. De ziekte komt echter terug en op 22 juni 2005 verliest hij het tragische gevecht met de kanker. Er verschijnt een biografie over hem en op het Ledig Erf in 'Utereg z'n stadsie' staat een bronzen standbeeld van de volkszanger/cabaretier.

Ook na zijn overlijden boet het nummer *Utereg me stadje* niets aan populariteit in. Het wordt door de lezers van het AD/UN in 2012 tot 'Beste lied van Utrecht' gekozen.

Weduwe Inge Hansen: "Herman was er supertrots op dat *Utereg me stadje* in de hitlijsten verscheen. Het was elke week weer heel spannend hoe hoog het nummer in de hitlijst zou staan." ... "Ik denk dat het nummer zo populair is, omdat het over de stad Utrecht gaat. Herman was een Utrechter in hart en nieren en dat droeg hij ook uit. Het nummer wordt natuurlijk ook bij elke gelegenheid gedraaid, ik bedoel bij elke wedstrijd van FC Utrecht, op elk feest. Als Herman het zong liep men altijd gelijk de polonaise. Het wordt nog steeds veel op feesten gezongen door Utrechtse artiesten. Utrechters zijn natuurlijk ook trots op hun stad, op de Utrechtse liedjes en op 'hun' Herman, zoals men altijd zegt."